

ΟΜΙΛΙΑ

ΜΕΤΑ ΤΟ ΚΑΤΑ

IΩΑΝΝΗΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ.

Τὸν Φαρισαίων τὰ κινήματα κατὰ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ὑπόθεσιν προβάλλουσιν ἀξίαν πολυπραγμοσύνης καὶ ἔξετάσεως· αὐτοὶ κανὸν ποκριταὶ ἥσαν καὶ ψεῦσαι, ἥσαν ὅμως ὄπωσδήποτε σοφώτεροι τῶν ἀλλων· ἐμελέτων τὰς θείας γραφάς, καὶ ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν τοὺς θεῖκους νόμους. Αὐτοὶ λοιπὸν εἶχον τελειοτάτην εἰδῆσιν, ὅτι καὶ ὁ Μωϋσῆς καὶ οἱ προφῆται πάντες προκατήγειλαν καὶ εἴπον τὴν ἐλευσιν τοῦ Μεσίου· αὐτοὶ λοιπὸν μετὰ περισσοτέρας ἀσφαλείας καὶ βεβαιότητος,

ἡ ὁ κοινὸς λαός, περιέμενον τὸν Μεσίαν. Πῶς λοιπὸν ἀκούοντες τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν κηρύττοντα, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ ἀπεσταλμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ βλέποντες τὴν μὲν ζωὴν αὐτοῦ ὑπεραγίαν καὶ οὐράνιον, τὰ δὲ θαύματα αὐτοῦ μεγάλα καὶ πολλὰ καὶ παντοῖα, καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν προφητῶν προφρήθεντα ἐνεργούμενα εἰς αὐτόν, οὐκ ἐπίστευον, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ προσδοκώμενος; Ὁ φθόνος κατεσκότιζεν αὐτούς· φθόνος ἐναντίον εἰς ἐκεῖνον, δην περιέμενον, ἵνα λυτρώσῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν.

αὐτῶν, καὶ χαρίσηται αὐτοῖς τὴν αἰώνιον ἐλευθερίαν; ὁ φθόνος εἶχε τόσην δύναμιν, ὅστε ἥρπαζε τὸ διακριτικὸν τῆς ψυχῆς, καὶ κατέφθειρε τοῦ νοὸς τὴν δύναμιν. Ὁθεν οὐδόλως ἡδύναντο νὰ γνωρίσωσιν, διὰ αὐτὸς ἐστὶν ὁ Μεσίας; ἔστω· ὁ φθόνος ἐσκότιζε τῆς ψυχῆς τὰ ὅμματα· ἀλλὰ τίς ἐνέκρωσε τὰς αἰσθήσεις τοῦ σώματος; τίς ἐποίει αὐτοὺς τυφλοὺς καὶ χωφούς; Ὁ νοῦς, ἐσκοτισμένος ὑπὸ τοῦ φθόνου, οὐκ ἐπίζευεν εἰς τὸν Χριστόν· ἀλλὰ τὰ ὅμματα πᾶς οὐκ ἔβλεπον τὰ ἔξαιστα θαύματα; ἢ ἀκοὴ αὐτῶν πᾶς οὐκ ἤκουε τὴν οὐράνιον αὐτοῦ διδασκαλίαν; Οὐκ ἐπίστευον, διὰ ὁ Χριστὸς ἐστὶν ὁ προσδοκώμενος Μεσίας· ἀλλὰ διὰ τί ἐζῆτον αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ἄγιον, θαυματουργὸν καὶ εὐεργέτην αὐτῶν; Τὰ πάθη, ἀδελφοί μου, ἔχουσι τόσην ἴσχυρὰν δύναμιν ἐπάνω εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅστε οὐ μόνον τὸ διακριτικὸν τῆς ψυχῆς διαφθίζουσι καὶ τὴν δύναμιν τοῦ νοὸς ἐκνευρίζουσιν, ἀλλὰ καὶ τὰς αἰσθήσεις τοῦ σώματος ἥμῶν κατανεκροῦσι.

Πᾶν πάθος σφοδρά τις καὶ ἀσυνήθης κίνησις τοῦ αἵματός ἐστι. Βλέπομεν τοῦτο φανερὰ εἰς ἔκείνους, οἵτινες κυριεύονται ὑπὸ τοῦ θυμοῦ ἢ ὑπὸ τοῦ φόβου ἢ ὑπὸ τῆς λύπης ἢ ὑπὸ τῆς χαρᾶς· κόκκινον γίνεται τοῦ θυμούμενον τὸ πρόσωπον, λευκὸν τοῦ φοβουμένου, ὠχρὸν τοῦ λυπουμένου, ἐρυθρόλευκον τοῦ ἱχαροντος. Αὐτὴν ἡ κίνησις οὐ γίνεται μόνον εἰς τὸ πρόσωπον, ἀλλ' εἰς πάντα τὰ μέλη καὶ τὰ μέρη τοῦ σώματος, καὶ εἰς αὐτὰ δηλαδὴ τὰ ἐνδότατα· ἐκ ταύτης τῆς κινήσεως καταταράσσονται πάντα τὰ ὄργανα τῶν αἰσθήσεων. Ὁθεν ὁ ὑπό τινος

σφοδροῦ πάθους κατακυριεύθεις, ἦτοι οὐ βλέπει ὅλως, ἢ βλέπει, ἀλλ' ἀτελῶς· ἢ οὐκ ἀκούει ὅλως, ἢ ἀκούει, ἀλλὰ συγκεχυμένως· τρώγει, ἀλλ' οὐκ αἰσθάνεται τῆς τροφῆς τὴν ποιότητα· αὐτὴν ἡ ἀτακτος κίνησις, φθάνουσα καὶ ἔως τοῦ ἐγκεφάλου τὰ μέρη, κλονεῖ καὶ συγχέει ἔκεινα τὰ ὄργανα, ὅσα ἡ ψυχὴ ἥμῶν μετέρχεται, ἵνα συστήσῃ τοὺς συλλογισμοὺς αὐτῆς· ἐκ τούτου συμβαίνει ἡ σκότωσις τοῦ νοὸς καὶ ἡ ἀδιακρισία καὶ τὰ παραλογήματα· διότι ἡ ψυχὴ ἥμῶν, ἦτις ἐστὶ πνεῦμα ἄυλον, αὐτὴ διακρίνει τὸ καλὸν ἀπὸ τοῦ κακοῦ καὶ τὸ ὠφέλιμον ἀπὸ τοῦ βλαβεροῦ, καὶ ἔχει μὲν αὐτὴν ἀφ' ἑαυτῆς κατὰ φύσιν τὴν διανοητικὴν καὶ διακριτικὴν δύναμιν· ἀλλ' ἐν ὅσῳ συνηνομένη ἐστὶ μετὰ τοῦ σώματος, μετέρχεται τὰ μέρη τοῦ ἐγκεφάλου, ἵνα κατασκευάσῃ τοὺς συλλογισμοὺς αὐτῆς, καθίλει ὁ τέκτων τὸν πρίονα, καὶ ὁ αἰκονόμος τὴν σφύραν διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς οἰκίας. Ηείθει δὲ τοῦτο ἡ συνεχῆς δοκιμή· βάρος ἡ ὀδύνην αἰσθανόμενα εἰς τὴν κεφαλήν, δταν πολλὰς ὥρας προσηλώσωμεν τὸν νοῦν εἰς τὴν θεωρητικὴν τῶν πραγμάτων μελέτην· ὅταν δὲ πυρετός ἢ ἄλλη, ἀσθένεια κατακυριεύσῃ τὴν κεφαλήν, τότε οὐχὶ μόνον οὐ δυνάμεθα νὰ προσηλώσωμεν τὸν νοῦν εἰς μελέτην καὶ κρίσιν πραγμάτων, ἀλλὰ πολλάκις παραφρονοῦμεν καὶ παραλογοῦμεν προφανέστατα· Διὰ τοῦτο, ὅταν πάθος σφοδρὸν κατακυριεύσῃ τὸν ἄνθρωπον, θέλει μὲν ἡ ψυχὴ καὶ τότε γὰ συλλογισθῆ ὀρθῶς, ἀλλ' οὐ δύναται· ἐπειδὴ τεταραγμένα καὶ ὥλοιωμένα εἰσὶ τὰ ὄργανα, τὰ πρὸς τὴν τοιαύτην ὑπηρεσίαν ἐπιτήδεια. Ὁθεν, καθὼς ὁ τεχνίτης, ὅταν

ἀτελῆ εἰσὶ τῆς τέχνης αὐτοῦ τὰ ὄργανα, ἀτελὲς κατασκευάζει καὶ τὸ τεχνητὸν αὐτοῦ ἔργον, οὕτω καὶ ἡ ψυχή, ὅταν τεταραγμένα εἰσὶ τῆς κεφαλῆς τὰ μέρη, ἀτελεῖς ποιεῖ τοὺς ἔαυτῆς συλλογισμούς, καὶ παραφρονεῖ καὶ παραλογίζεται.

Τὰ πάθη, τὰ πολεμοῦντα τὸν ἄνθρωπον, εἰσὶ πολλά, μᾶλλον δὲ δυσαριθμητα· ὑπερηφάνεια, φιλοδοξία, φθόνος, φιλαργυρία, μῖσος, ἀσπλαγχνία, κοιλιοδουλεία, θυμός, ἀσέλγεια, μέθη, ὀκνηρία καὶ ἄλλα πάμπολλα. Πᾶς ἄνθρωπος εἰς πάντα τὰ πάθη ὑπόκειται· καὶ ποτε μὲν τοῦτο νικᾷ αὐτόν, πότε δὲ ἔκεινο, καὶ ἄλλοτε ἄλλο· ἀλλὰ τοῦτον μὲν τὸν ἄνθρωπον κατ’ ἔξοχὴν κατακυριεύει ἡ ἀσέλγεια, καθὼς τὸν Ἡσαῦ δοτις διὰ τοῦτο ὀνομάσθη Ἐδώμ· ἔκεινον δὲ ἡ ὑπερηφάνεια, καθὼς τὸν Ναβουχοδονόσορ· ἄλλον ἡ σκληρότης, καθὼς τὸν Φαραώ· ἄλλον ἡ φιλαργυρία, καθὼς τὸν Ἰούδαν· καὶ ἄλλον ἄλλο πάθος κατεξουσιάζει. Κλίνει δὲ ὁ ἄνθρωπος εἰς τοῦτο τὸ πάθος μᾶλλον ἢ εἰς ἔκεινο, ἢ διὰ τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἴδιοσυγχρασίαν, ἢ διὰ τὴν παιδιόθεν συνήθειαν, ἢ διὰ τὰς κακὰς συμβουλὰς καὶ τὰ παραδείγματα, δσα ἐκ νεαρᾶς αὐτοῦ ἡ λικίας, ἡκουε, καὶ ἔβλεπε, καὶ ἔμαθεν ἐν ταῖς συναναστροφαῖς τῶν ἐφθαρμένων ἀνθρώπων. Πολλάκις δὲ ταῦτα πάντα συντρέχοντα δεσμεύουσι τὸν ἄνθρωπον εἰς ἐν τῶν παθῶν δεσμῷ δυσδιαλύτῳ· ὅταν δὲ ὑποδουλωθῇ ὁ ἄνθρωπος εἰς ἐν πάθος, τότε αὐτὸς τόσην δύναμιν καὶ ἔξουσίαν λαμβάνει ἐπάνω εἰς αὐτόν, καὶ τοσοῦτον φθείρει καὶ τὸ συλλογιστικόν, καὶ τὸ διαχριτικόν, καὶ αὐτὰς τὰς σώματικὰς αὐτοῦ αἰσθήσεις, ὥστε οὐδὲ

συμβουλὴν ἀκούει, οὐδὲ βλάβην βλέπει, οὐδὲ τὸ ἕδιον συμφέρον γνωρίζει, ἀλλ’ ὡς τυφλός, καὶ κωφός, καὶ ἄλογος, πράττει πολλάκις ἐναντίον αὐτοῦ ὅσα οὐδὲ ὁ ἀσπονδος αὐτοῦ ἔχθρὸς δύναται νὰ πράξῃ.

«Πνεῦμα πονηρὸν» ἔπνιγε τὸν Σαούλ· ^{1. Βασιλ.} παρεφέρετο, καὶ ἐστενοχωρεῖτο, καὶ ἐπασχεν ἄχρι λειποψυχίας καὶ θανάτου· οὐδὲ ἰατροὶ ἐδυνήθησαν νὰ θεραπεύσωσιν αὐτόν, οὐδὲ βότανον εύρεθη παρηγορητικὸν τῆς τοιαύτης ἀσθενείας· μία μόνη ἡ παρηγορία αὐτοῦ, ὁ ψαλμὸς τοῦ Δαβὶδ καὶ ἡ κινύρα· ὅτε τὸ πονηρὸν πνεῦμα ἐσπάραττε καὶ κατέπνιγε τὸν Σαούλ, τότε ὁ μὲν Δαβὶδ ἔκρουε τὴν κινύραν καὶ ἔψαλλε, τὸ δὲ πονηρὸν πνεῦμα ἔφευγεν, ὁ δὲ Σαούλ ἡσύχαζεν. Ο Δαβὶδ λοιπὸν ἐστὶν ὁ μόνος ἰατρὸς τοῦ Σαούλ, ὁ διώκτης καὶ φυγαδευτὴς τοῦ δαιμονικοῦ ἔκείνου πάθους, ὁ δοτὴρ τῆς ὑγείας καὶ εὔεργέτης καὶ λυτρωτὴς αὐτοῦ· ὁ Σαούλ λοιπὸν ὑπερβαλλόντως ἡγάπα τὸν Δαβὶδ, καὶ ἐπρόσεχεν αὐτὸν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ; οὐχὶ τοῦτο, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον· ὁ Σαούλ τόσον ἐμίσει τὸν Δαβὶδ, ὥσε παντοιοτρόπως ἐπειδούλευε τὴν ζωὴν αὐτοῦ· ὁ Δαβὶδ φάλλων ἐπαυε τὸ πάθος τοῦ Σαούλ· ὁ δὲ Σαούλ ἐζήτει νὰ φονεύσῃ διὰ τοῦ δόρατος τὸν Δαβὶδ. Σαούλ τρισάθλιε, ἐὰν θανατώσης τὸν Δαβὶδ, τίς καταπράψει τὸ πάθος σου; τίς διώκει τὸ πνεῦμα τὸ καταπνίγον καὶ σπαράττον σε; ἐπληροφορήθης, ὅτι μόνος ὁ ψαλμὸς τοῦ Δαβὶδ ἡσυχάζει τὴν φοβερὸν ζάλην σου, καὶ τοὺς θανατηφόρους σπαραγμοὺς τῶν μελῶν σου· πῶς λοιπὸν εὐθύνεις τὸ δόρυ, ἵνα φονεύσῃς τὸν μόνον ἰατρὸν καὶ σωτῆρά σου; πόθεν σοι ἡ τόση ἀναι-

^{αὐτός;}

19, 10.

σθησία καὶ τυφλότης; Τὸ πόθεν ἔστι φανερόν· ὁ φθόνος ἐσκότιζε τὸν νοῦν αὐτοῦ, καὶ ἔξήλειφε τῆς εὐεργεσίας τὴν μνήμην· ὁ φθόνος ἴσχυρότερος τοῦ πανηροῦ πνεύματος· διότι τὸ μὲν πνεῦμα ἐνικᾶτο ὑπὸ τῆς φαλμωδίας τοῦ Δαβὶδ, τὸν δὲ φθόνον οὐδὲ ἡ ἐσχάτη ἀνάγκη τοῦ Σαοὺλ κατεδάμαντες τοσοῦτον κατεσκότισε τὸν Σαοὺλ τὸ πάθος τοῦ φθόνου, ὥστε οὐδὲ ὡφέλειαν ἔθλεπεν, οὐδὲ συμφέρον, οὐδὲ ἀνάγκην. Πόσοι δὲ ἔνως τῆς σήμερον ὑπὸ τοῦ φθόνου κυριεύμενοι, ἀμνημονοῦντες τῶν εὐεργεσιῶν, καὶ παραβλέποντες τὸ ἴδιον συμφέρον, καὶ μηδόλως στοχαζόμενοι τὴν ἴδιαν ἀνάγκην, οὐ μόνον κατατρέχουσι τοὺς ἴδιους εὐεργέτας, ἀλλὰ καὶ βλάπτουσιν ἐκείνους, ἀπὸ τοὺς δποίους ἐπίζουσι προστασίαν καὶ βοήθειαν;

Καὶ μὴ νομίσῃς, διτὶ τὸ πάθος ἐργάζεται ἐλεεινὰ καὶ παράλογα κακά, ὅταν κυριεύσῃ τοὺς ἀμαθεῖς καὶ διεσραμμένους ἀνθρώπους· διότι ἡ δύναμις αὐτοῦ τόσον ἴσχυει καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς σοφοὺς καὶ κεχαριτωμένους, ὥστε καταχρημνίζει αὐτοὺς εἰς ἀμαρτήματα εἴκασια· πάνσοφος δὲ Σολομὼν καὶ χρισμάτων πλήρης, ἀλλὰ φιλογύνης· τὸ σαρκικὸν πάθος κατεκυρίευεν αὐτόν· τοῦ το, προϊόντος τοῦ καιροῦ, τοσοῦτον ὑπερσχυσεν, ὥστε ἐσθεσε τὸ φῶς τῆς θεοχύτου σοφίας, καὶ εἰς τοιαύτην ἐλεεινὴν κατάσασιν αὐτὸν κατεκρήμνισεν, ὥσε, ἵνα εὐχαριτήσῃ τὰς ἀλλογενεῖς γυναικας, «Ωκοδόμησεν ψηφί» λόν τῷ Χαρμῶς εἰδώλῳ Μωάθ, καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῶν εἰδώλῳ Ἀμιράν, καὶ τῇ Ἀσάρῃ τῇ βδελύγματι Σιδωνίων· τὸ πάθος τῆς σαρκὸς ἐξέκλινε τὴν καρδίαν τοῦ Σολομῶντας ἀπὸ Κυρίου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπεισεν αὐτόν,

ἵνα ὑψώσῃ τὰ εἶδωλα. Πόσα κρυφὰ ἀτοπῆματα, ἀπέραισχρὸν ἔστι καὶ λέγεις πόσα φοβερὰ ἀμαρτήματα γίνονται ἔως τῆς σήμερον ὑπὸ ἐκείνων, οἵτινες δοῦλοι εἰσὶ τοῦ αἰσχροῦ τούτου πάθους;

Τοῦ καιροῦ ἡ πρόοδος αὐξάνει παντὸς πάθους τὴν δύναμιν· ὅσον δὲ καιρὸς τῆς ἀμαρτίας παρατείνεται, τόσον τὰ εἰς τὴν ἀμαρτίαν ἐπανακυλίσματα πολυπλασιάζονται· πλυθύνεται δὲ τούτων ὁ ἀριθμὸς κατὰ διπλίσιον καὶ τριπλάσιον λόγον τῆς τοῦ καιροῦ παρατάσεως· διότι κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ πτῶσις εἰς τὴν ἀμαρτίαν φέρει μεγάλην λύπην, φέρει ἐλεγχον τῆς συνειδήσεως βαρὺν καὶ ἀφόρητον, φέρει πυκνοὺς τοὺς λογισμοὺς τῆς ἀποχῆς· ὅσον δὲ διότι καιρὸς προάγεται, καὶ τὰ ἐπανακυλίσματα πολυπλασιάζονται, τότον ἡ λύπη μαχρύνεται, καὶ ἡ συνειδήσις ψυχραίνεται, καὶ φεύγει μὲν ὁ λογισμὸς τῆς μετανοίας, ἐρχεται δὲ ὁ ἀπελπισμὸς τῆς διορθώσεως· καὶ τὸ μὲν σῶμα γηράζει καὶ μαραίνεται, τὸ δὲ πάθος νεάζει καὶ ἀνθεῖ. (1) εὔχολος τῶν ἐπανακυλισμάτων πολυπλασιασμὸς προξενεῖ τῆς ἀμαρτίας τὴν συνήθειαν· ἡ συνήθεια γίνεται ἔξις, ἡ δὲ ἔξις γίνεται δευτέρα φύσις. Ἐκ τούτου βλέπομεν πόστιν δυσκολίαν ἔχει τοῦ καταχυρισταντος ἡμᾶς πάθους ἡ ἀποχὴ καὶ ἡ διόρθωσις. Ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, τὴν δποίαν ἐπράξας ἀπαξ ἡ δἰς καὶ τρίς, εὔχολα φεύγεις, καὶ πολλὰ εύρισκεις τὰ αὐτῆς ἀντιφάρμακα· τὴν καταχυριστασάν σε ἀμαρτίαν δύσκολα διώχεις, δύσκολα εύρισκεις τὸ θεραπευτικὸν αὐτῆς βότανον.

Πολλὰ πιθανὸν φαίνεται, διτὶ δὲ Ἱσχα-

ριώτης Ἰούδας ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ἐγένετο μαθητὴς αὐτοῦ, σκοπὸν ἔχων, ἵνα διορθώσῃ τὸ ἥθος αὐτοῦ, καὶ λυτρωθῇ ἀπὸ τὴν λύσσαν τῆς φιλαργυρίας, ἣτις καταδεδουλωμένην εἶχε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ· διότι τί ἄλλο ἐπέβλεπεν, ἢ τί ἄλλο εἰλκυσε καὶ ἐπεισεν αὐτόν, ἵνα ἔλθῃ καὶ συναριθμηθῇ μετὰ τῶν πτωχῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; τί ἄλλο ἐξήτει ἐκεῖ εἴμι τὴν διόρθωσιν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐλθὼν, ἀκούει καθ' ἐκάστην ἡμέραν τῆς ἀφιλαργυρίας καὶ τῆς ἀκτημοσύνης τὰ μαθήματα, καὶ τὰς ἑκατονταπλασίους ἀμοιβὰς καὶ τὴν θαυματείαν τῶν οὐρανῶν, τὴν ὁποίαν κληρονομοῦσιν οἱ καταφρονηταὶ τῶν χρημάτων καὶ τοῦ πλούτου· βλέπει εἰς αὐτὸ τὸ σχολεῖον τῆς ἀκτημοσύνης τὰ παραδείγματα, ἤγουν τοὺς συμμαθητὰς αὐτοῦ, οἵτινες ἀφῆκαν πάντα, ὅσα εἶχον, καὶ ἡκολούθουν προθύμως τῷ διδασκάλῳ αὐτῶν· βλέπει καθ' ἐκάστην ἡμέραν θαύματα ἔξαισια, ἀρετὴν ὑπερτελείαν, ἥθη ἀγία, ἀγιωσύνην οὐράνιον. Ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, κἀν προγνωρίζῃ, ὡς καρδιογνώστης, τὴν προδοσίαν, θέλων ὅμως τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, οὐδενὸς χαρίσματος αὐτὸν ἐστέρησε· προεβίβασεν αὐτὸν εἰς τὸ ἀποστολικὸν ἀξιώμα, ἕδωκεν αὐτῷ ἐξουσίαν κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων, ἐνιψε τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἡξίωσεν αὐτὸν τῆς μεταλήψεως τῶν θείων μυστηρίων· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ γλωσσόκομον ἔδωκεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸς παρηγορίαν τοῦ πάθους τῆς φιλοχρηματίας. Καὶ ὅμως ταῦτα πάντα οὐδὲ τὴν πληγὴν τῆς φιλαργυρίας ἡττευεταν, οὐδὲ τὴν φλόγα αὐτῆς

κατεδάμασαν· παρέδωκε τὸν διδάσκαλον, τὸν εὐεργέτην, τὸν σωτῆρα αὐτοῦ, καὶ ἐπώλησεν αὐτὸν διὰ τριάκοντα ἀργύρια, ἤγουν διὰ ἐξ σχεδὸν χρυσᾶ νομίσματα τοῦ παρόντος καιροῦ. Μεγάλη ἀληθῶς τῶν παθῶν ἡ δύναμις! ἐὰν οὐδὲ τὰ ζῶντα καὶ βλεπόμενα τῆς ἀρετῆς καὶ ἀγιότητος παραδείγματα, οὐδὲ τοῦ θεοῦ τὰ δῶρα καὶ ἀξιώματα, οὐδὲ τὰ θαύματα, οὐδὲ ἡ συναναστροφὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ ἡ καθ' ἡμέραν ἀπὸ τοῦ ιδίου στόματος αὐτοῦ συμβουλὴ καὶ διδασκαλία καὶ ἡ παραίνεσις οὐκ ἐδυνήθησαν ίατρεῦσαι τῆς φιλαργυρίας τὸ πάθος, ἀλλὰ τοσοῦτον ἄναψεν ἡ δύναμις αὐτοῦ, ὥστε ἀμαρτίαν ἐγένυνησε, τῆς ὁποίας ἄλλη μείζων οὐδέποτε ἐφάνη εἰς τὸν κόσμον, ποία ἄρα γε ἐλπὶς εἰς ἡμᾶς τοὺς ἐμπαθεῖς, εἰς ἡμᾶς τοὺς κατακυριευομένους ὑπὸ τῶν παθῶν; ποῖον ἔστι τὸ ὅπλον, διὰ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα νὰ ἀντιπολεμήσωμεν τὰ ἄγρια θηρία τοῦ καλάμου, τὰ ζητοῦντα καθεκάστην κατασπαράξαι τὴν ψυχὴν ἡμῶν;

*Ετοιμον ἔστι, χριστιανοί, τὸ ὅπλον, ἴσχυρὸν δὲ καὶ ἀνίκητον· τοῦτο δὲ ἔστιν ἡ προσοχή· ἐὰν προσέχωμεν, ἡ ἀμαρτία οὐ δύναται νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ζυγὸν αὐτῆς ἐπάνω εἰς τὸν τράχηλον ἡμῶν· ἡ πρώτη ἀρχὴ πάσης ἀμαρτίας, καὶ τὰ γεόβλαστα ἄγρια φυτὰ ἔχουσι μεγάλην δμοιότητα· ἡ ἀμαρτία εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς ἀρχὴν οὐδὲν ἄλλο ἔστιν· εἴμην εἰς ψιλὸς λογισμός, μία ἀνίσχυρος προσβολὴ εἰς τὸν νοῦν· τὸ ἄγριον φυτόν, δταν καθ' ἀρχὰς προκύπτη, οὐδὲν ἔτερον ἔστιν εἴμην χόρτος τρυφερώτατος, βλαζτὸς ἀσθενῆς καὶ εἰς τὴν γῆν οὐ-

δόλως ἐστερεωμένος. Καθὼς οὖν ὁ γεωργός,
ὅταν προσέχῃ, καὶ ἐκβάλλῃ τὰ ἄγρια φυ-
τά, πρὶν ἢ αὐξηθῶσι καὶ ἀπλώσωσι τὰς
ρίζας αὐτῶν, καὶ σκεπάσωσι τὴν γῆν, αὐ-
τὰ μὲν ἐκβάλλει μετὰ μεγάλης εὔκολίας, ἡ
δὲ γῆ αὐτοῦ μένει τότε καθαρὰ τῆς βλάβης
τῶν ἀγρίων φυτῶν, οὕτω καὶ ὁ χριστιανός,
ὅταν προσέχῃ καὶ διώκῃ τοὺς πονηρούς
λογισμοὺς πρὶν ἢ μεγαλυνθῶσι καὶ προ-
χωρήσωσιν εἰς τὸ βάθος τοῦ νοός καὶ κα-
τακυριεύσωσι τῆς καρδίας αὐτοῦ, τούτους
μὲν πολλὰ εὔκολα ἐκδιώκει, ἡ δὲ ψυχὴ αὐ-
τοῦ τότε μένει ἀμωμος, καὶ ἀμόλυντος, καὶ
καθαρὰ ἀπὸ ἀμαρτίας μεγάλης. Ἐν τούτῳ
λοιπὸν ἴσταται ὅλος ὁ κόπος μου, κόπος ἐ-
λαφρὸς καὶ εὔκολος, εἰς τὸ νὰ προσέχω
ἵνα μὴ μοῦ κατακυριεύσωσιν οἱ λογισμοὶ

ταῦ. 18.
9.

» σωσι, λέγει ὁ προφήτης, τότε ἀμωμος ἐ-
» σομαι, καὶ καθαρισθήσομαι ἀπὸ ἀμαρτίας
δευτ. 4.
9.

» μεγάλης. Πρόσεχε λοιπὸν σεαυτῷ, καὶ φύ-
» λαξον τὴν ψυχήν σου! »

‘Αλλ’ ἐὰν διὰ τῆς πολυκαρίας καὶ τῶν
ἐπανακυλισμάτων ρίζωμῇ τὸ πάθος εἰς τὴν
καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ κατασταθῇ
ὁ ἀνθρωπος δοῦλος τῆς ἀμαρτίας, τότε πολ-
λὰ δύσκολος φαίνεται ἡ ἱατρεία· δύσκολος
ἡ ἀποχὴ τῆς σαρκικῆς ἡδονῆς, καὶ ἡ σω-
φροσύνη εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἐκ νεαρᾶς ἡλι-
κίας ἐσυνείθισε τὴν ἀσέλγειαν· δύσκολος
ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ἡ διανομή τοῦ πλούτου
εἰς τοὺς πένητας, εἰς τὸν γηράσαντα ἐν
τῇ δουλείᾳ τῆς φιλαργυρίας· δύσκολος ἡ
νηστεία εἰς τὸν συνειθίσαντα παιδιόθεν τὴν
πολυφαγίαν καὶ πολυποσίαν· δύσκολοθερά-
πευτον πᾶν παλαιὸν ἀμάρτημα. Ἐὰν δὲ

νουθετήσῃς τοὺς ἐμπαθεῖς, καὶ συμβολεύ-
σῃς αὐτοὺς τὴν ἀποχὴν τῆς ἀμαρτίας, ἀ-
ποκρίνονται σοι· θέλω, ἀλλ’ οὐ δύναμαι. Τοῦτο ὅμως πρόφασις ἐστὶ γυμνή· ἄλλο
ἀδυναμία, καὶ ἄλλο δύσκολία· δύσκολος ἡ
ἐκρίζωσις τοῦ δένδρου, δταν ἀπλώσῃ εἰς τὸ
βάθος τῆς γῆς τὰς ρίζας, καὶ τῇ προόδῳ
τοῦ καιροῦ στερεωθῆ, οὐκ ἔστιν δύμας ἀδύ-
νατος· ἡ ἀξίνη, ἡ σκαπάνη, ὁ κόπος ἐκ-
βάλλουσιν αὐτὸς ρίζόθεν, ὥστε οὐδὲ ἵχνος
αὐτοῦ ἔτι φαίνεται. Καν συνειθίσῃς τὴν
ἀμαρτίαν, καὶ ἔτη πολλὰ δουλεύσῃς αὐτῇ,
ἄλλοις δύσκολος ἡ ἱατρεία, πλὴν οὐκ ἔ-
σιν ἀδύνατος· ἡ στερεὴ ἀπὸ φασις, τῆς ψυ-
χῆς ἡ ἀνδρεία, τοῦ θεοῦ ἡ χάρις καταργεῖ
παντελῶς τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς.

‘(1) ἀνθρώπος ἐπλάσθη παρὰ Κυρίου
τοῦ θεοῦ ἐλεύθερος καὶ αὐτεξόυσιος. Ὁθεν,
καν ἡ ἀμαρτία ἐδούλωσεν αὐτόν, ἔχει δ-
μας πάντοτε ἡ θέλησις αὐτοῦ τὴν δύνα-
μιν τῆς ἐλευθερίας καὶ αὐτεξουσιότητος· δ-
χει δὲ καὶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ πλούσιο-
παρόχως καὶ ὑπερπεριστώς συνεργοῦσαν
πρὸς τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ καὶ διόρθωσιν·
«(1) ὃ γάρ ἐπλεόνασεν ἡ ἀμαρτία, λέγει ὁ
» θεογόρος ἀπόστολος, ὑπερπερίσσευσεν ἡ
» χάρις ». Λούλος ἦν ὁ Ζαχγαλος τῆς πλεο-
νεξίας καὶ συκοφαντίας, ἀλλὰ μετ’ ὀλίγην
ώραν μεταβαλὼν τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἐ-
δωκε «Τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ
» τοῖς πτωχοῖς, καὶ εἰτινός τι ἐτυχόντη-
» σε, τετραπλοῦν ». Υποδεδουλωμένος ὁ
Ματθαῖος εἰς τὴν ἀδειάν καὶ φιλοχρημα-
τίαν τοῦ τελωνίου· ἀλλ’ εἰς μίαν στιγμὴν
ἀπέρριψε τοῦ τελωνίου τὸν ζυγόν, ἀφῆκε
πάντα, καὶ ἤχολούθησε τὸν Κύριον, Πολ-

λὰ ἔτη ἐδούλευεν ἡ Σαμαρεῖτις τὰς ἥδονάς τῆς σαρκὸς αὔτης, ἀλλ' εὔχολώτατα καὶ ταχύτατα καταλιποῦσα τὰ πάντα, ἐγένετο μαθήτρια τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐὰν δὲ ἔξετάσωμεν τὰ παραδείγματα, ὅσα αἱ θεῖαι γραφαὶ καθιστοροῦσι, καὶ τὰ ἱστορικὰ βιβλία περιέχουσιν, εὐρίσκομεν τοιαύτας μεταβολὰς πολλὰς καὶ ἀναριθμήτους. Ὅστε δύσκολος ἡ ἴατρεία τοῦ πάθους, ὅταν δὲ ἀνθρωπος οὐ θέλῃ, εὔχολος δέ, ὅταν δὲ ἀνθρωπος τῇ ἀληθείᾳ θελήσῃ. Ὁ θεός τὴν

θέλησιν ζητεῖ· « Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; » Ιωάν. 5, 6.
οὕτως ἐλεγέν· δὲ θεάνθρωπος εἰς τὸν ἀμαρτωλὸν τὸν πάραλυτον. Ἐὰν θέλης, δέ θεός οὐ μόνον θέλει, ἀλλὰ καὶ ἐνεργεῖ καὶ συμβοηθεῖ, διδούς σοι δύναμιν, ἵνα τελειώσῃς τοῦ ὄρθιοῦ σου σκοποῦ τὸ ἔργον· μάλιστα καὶ αὐτὴν τὴν θέλησιν σου· ὁ θεός, ὅταν ἕδη αὐτὴν κλίνουσαν εἰς μετάνοιαν, καὶ ἐνδυγαμοῖ καὶ συμβοηθεῖ· « Ο θεός γάρ εἶ Φατιπ. 2, ^{13.} στιν δὲ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν »..